

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Ako zjednotiť národný a európsky rozmer pri informovaní o Európe?“

(2009/C 27/30)

Nadchádzajúce francúzske predsedníctvo Rady Európskej únie požiadalo listom z 25. októbra 2007 Európsky hospodársky a sociálny výbor o vypracovanie stanoviska na tému

„Ako zjednotiť národný a európsky rozmer pri informovaní o Európe?“.

V súlade s článkom 20 svojho vnútorného poriadku vymenoval Európsky hospodársky a sociálny výbor pani Béatrice OUIIN za hlavnú spravodajkyňu.

V stanovisku sú tiež zohľadnené myšlienky vyjadrené v oznámení Komisie „Debate Europe – využitie skúseností získaných v rámci Plánu D pre demokraciu, dialóg a diskusiu“, ktoré Komisia prijala 2. apríla 2008 ⁽¹⁾.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 446. plenárnom zasadnutí 9. a 10. júla 2008 (schôdza z 10. júla 2008) prijal 115 hlasmi za, pričom 2 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závety a odporúčania

EHSV vyjadruje tieto odporúčania:

1.1 Mala by sa vyzdvihnúť jedinečnosť procesu budovania Európy, jeho hodnôt a plánov, a to jednoduchými slovami, ktoré budú ľahko zrozumiteľné pre všetkých, vrátane detí.

1.2 Na európskej úrovni by sa mal v rámci občianskej náuky vytvoriť spoločný vedomostný základ pre žiakov (vychádzajúci zo súčasných postupov uplatňovaných v členských štátoch), ktorý by sa preložil do 22 úradných jazykov EÚ a po schválení Európskym parlamentom by sa zaradil do učebných osnov škôl. Tento vedomostný základ by tiež slúžil predovšetkým na vzdelávanie tvorcov verejnej mienky: pedagógov, volených zástupcov a novinárov. Vzdelávanie v tomto smere by bolo po organizačnej stránke riadené na národnej úrovni.

1.3 Mala by sa vypracovať spoločná komunikačná politika, ktorú by presadzovali všetky inštitúcie. Návrhy v tomto zmysle prezentované v oznámení „Debate Europe“ sú povzbudzujúce, ale je potrebné ich ďalej rozvinúť. V tomto oznámení by sa nemal vyskytovať európsky žargón používaný v Bruseli a malo by európskym občanom umožniť diskutovať o problémoch týkajúcich sa celej spoločnosti.

1.4 Spoločnú komunikačnú politiku by mali presadzovať vedúci politickí zástupcovia európskych inštitúcií a predstavitelia európskych vlád, ktorí prijímajú rozhodnutia v jednotlivých zloženiach Rady ministrov a sú známi vo svojej krajine. Ak chceme z Bruselu osloviť 495 miliónov Európanov, musíme zamerať našu komunikáciu na tvorcov verejnej mienky (zástupcov občianskej spoločnosti, miestnych volených zástupcov, novinárov, pedagógov atď.) a poskytovať im napríklad stručné a prehľadné informácie o zasadnutiach Európskej rady.

1.5 Členovia občianskej spoločnosti a miestni volení zástupcovia by mali na úrovni členských štátov stimulovať európsku participatívnu demokraciu a spoločne by mali zozbierať názory občanov na jednotlivé európske projekty. Miestni volení zástupcovia sú v najlepšej pozícii na to, aby mohli pokryť oblasť miestnej tlače, ktorá je najčítanejšia. Ak budú hovoriť o Európe, tlač bude tieto informácie šíriť ďalej. Zástupcovia, ktorí majú európsky mandát, by mali každoročne podávať správy o svojej činnosti v rámci tohto mandátu. Na miestnej úrovni by sa mal vypracovať zoznam kontaktných osôb so skúsenosťami v oblasti európskych záležitostí, ktorí by mohli poskytovať informácie v školách, združeniach a rôznych zhromaždeniach.

1.6 Európska úroveň musí týmto osobám (miestnym voleným zástupcom, novinárom, pedagógom, členom národných HSR a iným zástupcom občianskej spoločnosti) poskytnúť aktualizované informačné databázy a výsledky porovnaní medzi jednotlivými štátmi EÚ vo všetkých oblastiach. Z týchto informácií by mohli čerpať mnohé komunikačné prostriedky občianskej spoločnosti.

1.7 Na národnej úrovni by sa mali podporovať priame stretnutia a výmeny medzi občanmi: partnerstvá, športové stretnutia, účasť zástupcov iného členského štátu na vzdelávacích stážach s európskym rozmerom, pričom by sa zabezpečil jednoduchý a decentralizovaný prístup k financovaniu cestovných výdavkov (európsky fond pre komunikáciu), ktorý by doplnil súčasné programy mobility.

1.8 Mali by sa tiež lepšie využívať existujúce zdroje a najmä prekladané dokumenty, ktoré v súčasnosti príliš často slúžia len ako pracovné dokumenty pre členov inštitúcií. Bolo by tiež potrebné podporovať viacjazyčnosť, ktorá je nevyhnutným predpokladom pre komunikáciu medzi Európanmi ⁽²⁾.

⁽¹⁾ Brusel, 2. apríl 2008, KOM(2008) 158 v konečnom znení.

⁽²⁾ Stanovisko EHSV z 26. októbra 2006 na tému „Oznámenie Komisie Rade, Európskemu parlamentu, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Nová rámcová stratégia pre viacjazyčnosť“, spravodajkyňa: pani LE NOUAIL MARLIÈRE (Ú. v. EÚ C 324, 30.12.2006), prieskumné stanovisko SOC 306 „Viacjazyčnosť“, na programe rokovania v júli 2008, spravodajkyňa: pani LE NOUAIL MARLIÈRE, a návrhy skupiny Amina Maaloufa.

1.9 Členským štátom by sa malo navrhnúť, aby vytvorili ministerstvá európskych záležitostí, ktoré by mali riadne výkonné právomoci. Zahraničie sa začína za hranicami Únie a európske záležitosti spadajú pod vnútornú politiku – nie pod zahraničnú. Platí to aj pre organizácie a médiá.

1.10 Na národnej úrovni by sa mali využívať rôzne podujatia (európske a medzinárodné športové súťaže, voľby do Európskeho parlamentu, Deň Európy, výročia ako napr. pád berlínskeho múru) a organizovať aktivity, na ktorých by sa Európa zviditeľňovala prostredníctvom európskych symbolov, hymny a zástavy.

2. Dôvodová správa

2.1 *Ako zjednotiť národný a európsky rozmer pri informovaní o Európe?*

2.1.1 Od odmietnutia Zmluvy o Ústave vo Francúzsku a Holandsku si všetci uvedomujú potrebu lepšieho informovania o Európe. Výsledok referenda v Írsku však dokazuje, že táto snaha ešte nepriniesla účinné opatrenia na úrovni členských štátov ani na európskej úrovni.

2.1.2 Komisia vypracovala na tému komunikácie mnoho dokumentov, ktoré už boli predmetom diskusie a EHSV vydal k tejto otázke vynikajúce stanoviská, ktorých obsah však nie je potrebné na tomto mieste rozvádzať. Biela kniha o európskej komunikačnej politike (CESE 972/2006⁽³⁾) obsahuje odporúčanie, podľa ktorého by mali „vnútroštátne verejné orgány, občianska spoločnosť a inštitúcie Európskej únie spolupracovať, aby upevnili miesto Európy vo verejnej sfére“. Cieľom tohto dokumentu nie je predostrieť nové návrhy ale usporiadať návrhy, ktoré už sú vypracované, pričom by sa malo rozlišovať medzi úlohami vnútroštátnych verejných orgánov, občianskej spoločnosti a inštitúcií Únie. Zároveň by sa mali určiť prioritné opatrenia.

2.2 *Informovanie o Európe: komplexná úloha*

2.2.1 Informovanie o Európe je pochopiteľne zložitá. Európsky projekt mal vždy svojich kritikov, či už ide o ľudí, ktorí chcú menej Európy, ľudí, ktorí jej chcú viac, alebo tých, ktorí chcú, aby integrácia prebiehala rýchlejšie. Informovanie o Európe vyváženým a zrozumiteľným spôsobom preto predstavuje boj. Nejde tu o to, že by sme chceli európsku myšlienku občanom nanucovať, ale o to, aby sme im umožnili žiť v európskom priestore a zapájať sa uvedomelým spôsobom do rozhodovania o budúcnosti EÚ.

2.2.2 Informovať o Európe znamená vysvetľovať, akú unikátnu politickú realitu v dejinách ľudstva európska integrácia predstavuje a ponúknuť konkrétny projekt. Je potrebné nájsť rovnováhu medzi informovaním o projekte, za ktoré zodpove-

dajú politickí predstavitelia a poskytovaním potrebných informácií o činnosti inštitúcií, za ktoré zodpovedajú inštitúcie samotné a ktoré je zamerané na príslušné zložky spoločnosti.

2.2.3 Pôvodný projekt je potrebné aktualizovať. Tvrdeniu „Európa znamená mier“ len ťažko uveria generácie, ktoré vyrástali v období po druhej svetovej vojne a ktoré sa začali zaujímať o dianie vo svete, keď padali bomby na Sarajevo. Generácie narodené v období po sedemdesiatych rokoch majú pocit, že Európa im je nanucovaná, že nedokázala zabrániť vojne pred jej vlastným prahom ani uchrániť ich pred globalizáciou, ktorú niektorí považujú za prehnatú. Neuvedomujú si, že práva a slobody, ktoré požívajú, sú výsledkom európskej dynamiky.

2.2.4 Lepšou motiváciou by mohlo byť propagovanie myšlienky „Európa znamená rozširovanie obzorov“ vďaka rušeniu hraníc. Občanom by sme mali ukázať, ako Európa krok za krokom prekonáva prekážky, ktoré bránia vzájomnému porozumeniu, dialógu, cestovaniu, obchodu, práci, usadeniu sa v inej krajine ..., ako rozširuje naše možnosti tým, že Európanom poskytuje väčší životný priestor otvorený rôznym kultúram. Prínos Európy možno konkrétne vyzdvihnúť aj poukázaním na to, že EÚ môže vďaka porovnávaniu jednotlivých systémov zuzitkovať to, čo jednotlivé členské štáty robia najlepšie.

2.2.5 Mali by sme tiež zdôrazniť, že spoločnými silami môžeme bojovať proti klimatickým zmenám, chrániť životné prostredie, bezpečnosť potravín, práva spotrebiteľov atď. Európa sa totiž potrebuje zameriavať rovnako ako jednotlivé štáty na jednoduché koncepty. Každé dieťa ľahko pochopí, že potrebujeme cesty a železnice na to, aby sme mohli cestovať, že sa musíme naučiť čítať, aby sme chápali svet, že musíme trestať tých, ktorí ubližujú iným, teda spoločensťu, a že tieto služby – územné plánovanie, vzdelávanie, spravodlivosť – ktoré všetci potrebujeme, poskytuje štát a že štát je tu tiež na to, aby chránil naše zdravie, bezpečnosť a solidaritu. Európa, jej význam a prínos sa vysvetľuje ťažšie, pretože je to nový projekt, ktorému niektorí občania dobre nerozumejú. Skutočnosť, že budujeme rozsiahlejší životný priestor, prostredníctvom ktorého sa stávame početnejšími, silnejšími a kreatívnejšími, by sa mala dať ľahko vysvetliť deťom aj ich rodičom.

2.2.6 Zavedenie eura, ktoré síce nebolo prijaté vo všetkých členských štátoch, možno považovať za úspech, ktorý by sa mohol viac propagovať ako symbol rušenia hraníc, vyjadrenie príslušnosti k Európe a prostriedok na dosiahnutie väčšej zomknutosti.

2.2.7 Stotožňovaniu sa s Európou tiež napomáhajú všetkým známe emblematické osobnosti a silné symboly, najmä európska zástava.

(3) Ú. v. EÚ C 309, 16.12.2006, s. 115 – 119.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Politická a inštitucionálna komunikácia

3.1.1 Je potrebné poznamenať, že všetky európske inštitúcie právom vynakladajú značné úsilie na informovanie o svojej činnosti, či už prostredníctvom komunikačných oddelení, v ktorých pracuje mnoho kvalifikovaných úradníkov, prostredníctvom internetových stránok, publikácií, videí atď. Návštevníci inštitúcií si so sebou odnášajú množstvo pekných dokumentov, ktoré však nezaručujú, že aj pochopili, ako celý systém funguje a ako ovplyvňuje ich každodenný život. Toto prehnané množstvo dokumentov vytvára skôr pocit zložitosti až chaosu. Nie je potrebné informovať viac, ale lepšie. Prostriedky nám nechýbajú, treba ich však využívať iným spôsobom. Komunikačné nástroje nie sú nekvalitné, ale chyba im vzájomná súčinnosť a dlhodobejšie zameranie. Sú tiež nesprávne orientované z hľadiska obsahu ako aj osôb a inštitúcií, ktorým sa zasielajú. Existuje príliš veľa brožúr.

3.1.2 Naštrbená dôvera v schopnosť Európskej únie efektívne komunikovať s občanmi si vyžaduje radikálnu zmenu komunikačnej kultúry. V súčasnosti sú európske snahy o priblíženie sa k občanom, ktorí nemajú o EÚ žiadnu predstavu (ide o väčšinu európskych občanov) v tom lepšom prípade neadekvátne a v tom horšom dokážu byť až kontraproduktívne. Príčinu možno hľadať v nedostatočnom zosúladení úvah v oblasti informačných stratégií medzi európskymi inštitúciami a členskými štátmi.

3.1.3 Ak sa zráajú všetky finančné prostriedky určené na inštitucionálnu komunikáciu, spolu predstavujú značne vysokú čiastku, ktorá by sa dala lepšie využiť na informovanie o jednotlivých politikách. Bolo by zaujímavé vypracovať prehľad finančných prostriedkov určených na komunikáciu v rozpočtoch jednotlivých inštitúcií a členských štátov a zistiť, kto za tieto prostriedky zodpovedá.

3.1.4 Všetci súhlasia s tým, že informovanie o Európe je len prostriedkom na propagáciu konkrétneho projektu a že kvalitnú komunikáciu možno dosiahnuť len vtedy, keď je kvalitný samotný projekt. Problém však nespočíva len v kvalite daného projektu, ale aj v chýbajúcich nástrojoch na jeho propagáciu, pretože týmito nástrojmi disponujú jedine samotné inštitúcie. Európsky projekt by však mali v prvom rade propagovať poprední politickí predstavitelia: úradujúci predseda EÚ (a jej budúci predseda navrhovaný v Lisabonskej zmluve), hlavy štátov a vlád a predseda Komisie. Ministri, ktorí sa zúčastňujú na zasadnutiach Rady sú v najlepšej pozícii na to, aby mohli vo svojej krajine vysvetľovať rozhodnutia, ktoré spoločne prijali.

3.1.5 Informácie jednotlivých inštitúcií bývajú jednoznačné, pretože sa väčšinou týkajú ich konkrétnej činnosti. Informovanie o európskom projekte je však už vzhľadom na svoju podstatu vždy terčom kritiky. Na túto činnosť nie sú vyhradené žiadne osobitné prostriedky, samotný európsky projekt čelí kritike zo všetkých strán a politickým predstaviteľom (ktorí často nie sú

známi za hranicami svojej krajiny) často viac záleží na svojom imidži na národnej úrovni (odkiaľ vychádza ich legitímnosť). Všetky tieto skutočnosti vplývajú na to, že európska politická komunikácia je príliš slabá a často zostáva nepovšimnutá.

3.1.6 Prostredníctvom politickej a inštitucionálnej komunikácie môžu európske a národné inštitúcie vzájomne rozvinúť novú spoločnú komunikačnú politiku. Táto politika bude pre EÚ 21. storočia, zjednotenú v rozmanitosti, predstavovať výzvu v porovnaní s homogénnejšími zoskupeniami v iných častiach sveta. Vyhlásenie Henryho Kissingera „Európa nemá telefónne číslo“ je stále aktuálne.

3.1.7 Je potrebné vytvoriť spoločnú komunikačnú politiku, ktorá by spájala európske inštitúcie a členské štáty v spoločnom rámci hlavných zásad komunikačnej a informačnej stratégie Európskej únie. Prostredníctvom tejto politiky by sa podporili rôzne snahy vlád a mimovládnych organizácií o priblíženie Európy občanom na miestnej úrovni v každej krajine.

3.1.8 Táto politika by tiež predstavovala zásadný krok pri zosúladení posolstiev jednotlivých európskych inštitúcií. Situácia, v ktorej si jednotlivé inštitúcie navzájom konkurujú je úplne smiešna. Pochopiteľne majú v oblasti komunikácie rôzne potreby a musia uspokojovať rôzne požiadavky, v podstate však sledujú rovnaký cieľ, ten sa však zdanlivo vytratil v procese dokazovania si vlastnej dôležitosti.

3.1.9 Je načase, aby Európska únia investovala do toho, čo predstavuje jednu z hlavných výziev, ktorým bude potrebné v najbližšom desaťročí čeliť: dať občanom skutočný pocit príslušnosti k projektu, ktorý za to stojí a ktorý na celom svete nemá obdobu.

3.2 Cielená komunikácia

3.2.1 Nie je možné informovať 495 miliónov občanov o Európe len z Bruselu, a to ani pomocou internetu.

3.2.2 Inštitucionálna komunikácia musí byť cieľená a nemala by sa zameriavať na širokú verejnosť, ale na odborníkov, ktorí sa môžu zapojiť do pripravovaných projektov, pretože spadajú do ich oblasti právomoci, a ktorí môžu využiť prijaté dokumenty tak, že ich budú uplatňovať alebo s nimi oboznámia dotknuté osoby. Títo sprostredkovatelia dokážu najlepšie vysvetliť dávnejšie aj novšie výsledky procesu budovania Európy. Z tohto hľadiska je EHSV nepochybne významným sprostredkovateľom EÚ, pretože zastupuje všetky zložky spoločnosti.

3.2.3 Skôr než sa vydá nejaký konkrétny dokument, či už v tlačenej alebo elektronickej forme, treba sa zamyslieť nad tým, pre koho je určený, pretože každá cieľová skupina si vyžaduje iný jazyk a iné obrazové prostriedky. Zdá sa, že mnohé vydané dokumenty si nenachádzajú cestu k svojej cieľovej skupine, pretože svojou formou sú zamerané na širokú verejnosť a obsahom na úzko špecializované odborné kruhy.

3.2.4 Je potrebné sústrediť sa na sprostredkovateľov špecializovaných podľa oblasti právomocí. V tejto súvislosti predstavuje iniciatíva EHSV týkajúca sa elektronického informačného bulletinu „e-bridge“, ktorý je prispôbený každému členovi a zasielaný príslušným sprostredkovateľom, príklad hodný nasledovania. Rovnako ako projekt Európskeho parlamentu zameraný na prepojenie európskych poslancov s poslancami členských štátov, aj títo zástupcovia môžu spoločne osloviť väčší počet sprostredkovateľov, ktorí majú vo svojej krajine výrazný vplyv.

3.2.5 Informovať treba hlavne volených zástupcov, členov národných HSR, novinárov a pedagógov, pričom sa treba zamyslieť nad tým, aké informácie potrebujú na šírenie európskej myšlienky a propagovanie úspechov EÚ. Vychádzať by sa malo viac z ich potrieb než z potreby inštitúcií propagovať svoje aktivity.

3.2.6 Je tiež potrebné stretávať sa s tvorcami verejnej mienky priamo na mieste ich pôsobenia. „Sociálne médiá“ nadobúdajú stále väčší význam a pre každý spôsob komunikácie sa musí nájsť vhodný komunikačný prostriedok.

3.3 Úloha volených zástupcov v participatívnej demokracii

3.3.1 Politická komunikácia musí osloviť 495 miliónov Európanov. Týka sa európskeho projektu, ktorý vysvetľuje, čo všetko Európa už urobila, robí a čo by chcela robiť, v čom je prínosom, v čom a prečo nám pomáha. Za túto komunikáciu sú zodpovedné členské štáty, hlavne ministri zúčastňujúci sa na zasadnutiach Rady, ktorí sú najlepšie informovaní o prijímaných rozhodnutiach, politickí lídri a členovia občianskej spoločnosti, ktorí môžu komunikovať s občanmi v ich vlastnom jazyku a sú im dostatočne blízki a známi na to, aby ich občania počúvali. Aj keď celkový prínos Európy môže byť rovnaký pre všetkých Európanov, jej výhody pre konkrétne členské štáty sa nedajú vysvetliť rovnakým spôsobom napr. Bulharom, Estóncom alebo Švédcom.

3.3.2 Informovanie o európskom projekte musí mať participatívny charakter a musia sa pri ňom zohľadňovať potreby, želania a názory občanov. Zodpovední predstavitelia musia byť preto schopní vnímať postoje občanov. Konzultácie s občanmi sa však nedajú robiť z Bruselu alebo Štrasburgu. Občianske panelové diskusie môžu poskytnúť obraz o verejnej mienke, ale nestačia na to, aby všetci občania nadobudli pocit, že ich názory sú vypočuté.

3.3.3 Miestni volení zástupcovia, ktorých legitímnosť vyplýva zo zastupiteľskej demokracie a ktorí sú blízki svojim voličom, dokážu zistiť lepšie ako ústavy prieskumu verejnej mienky, aký názor majú občania na európske projekty. Rovnako aj aktéri občianskej spoločnosti by sa mali občanov, ktorých zastupujú, pýtať aké majú názory na otázky riešené na európskej úrovni, ktoré spadajú do ich oblasti právomocí. Ak budú volení zástupcovia hovoriť o Európe, tlač bude tieto informácie šíriť ďalej. Európa by takto mala získavať väčší priestor v médiách (tlač, miestna televízia a rozhlas) a v politických blogoch volených zástupcov.

3.3.4 Zástupcovia členských štátov, ministri, európski poslanci, členovia EHSV a Výboru regiónov, sociálni partneri, delegáti MVO a štátni úradníci v programových výboroch by mali všetci pravidelne raz do roka informovať svojich voličov alebo osoby, ktoré zastupujú, o svojich skúsenostiach v Bruseli (výročné správy a schôdze na domácej pôde). Európa sa nedá budovať len z Bruselu. Každý, kto k tomuto úsiliu prispieva, musí vo svojom domácom prostredí vysvetľovať, o čom sa v Bruseli rozhoduje. Treba preto naďalej pokračovať v iniciatíve „Back to school“.

3.4 Spoločná európska občianska náuka

3.4.1 Na európskej úrovni by sa mal v rámci občianskej náuky vytvoriť pre žiakov spoločný vedomostný základ (vypracovaný v jazyku zrozumiteľnom pre všetkých) týkajúci sa histórie procesu budovania Európy, jej fungovania, hodnôt a plánov. Je dôležité, aby bol tento vedomostný základ rovnaký pre všetkých mladých Európanov a aby ho schválil Európsky parlament. Rovnako ako žiaci by si mali tento vedomostný základ osvojiť volení zástupcovia, ktorí zastupujú verejné orgány najbližšie k občanom. Tento spoločný vedomostný základ by mal byť zhrnutý v jednoduchom dokumente. Mal by tiež obsahovať európsku zástavu, mapu Európy a „chartu európskeho občana“. Jedna časť by mala byť venovaná významu celého projektu, ktorým je poskytnutie prehľadu o histórii a hodnotách EÚ a ďalšia časť európskym politikám, ako aj ich vplyvu na každodenný život občanov (zrušenie hraníc, euro, štrukturálne fondy, programy mobility, charta základných práv atď.). Tento dokument by vyjadroval jednotu, ktorá umožňuje pochopiť rozmanitosť, a mal by byť dostupný v 22 jazykoch EÚ. Každý európsky občan by ho získal spolu s novým pasom.

3.4.2 Vzdelávanie v európskych otázkach je prvoradou výzvou: každý členský štát by sa mal usilovať uplatňovať spoločný vedomostný základ na všetkých úrovniach: v učebných osnovách škôl, v príručkách týkajúcich sa výučby občianskej náuky, ale aj v odbornej príprave pedagógov, úradníkov, novinárov, aktérov občianskej spoločnosti, volených zástupcov a všetkých jednotlivcov, ktorí sú zapojení do činnosti mnohých konzultačných, koordinačných a rozhodovacích orgánov v Bruseli. V tomto smere by sa mohli vzdelávať aj zamestnanci v rámci celoživotného odborného vzdelávania.

3.4.3 Osvojenie si týchto vedomostí by sa mohlo overovať na záverečných skúškach pri ukončení štúdia, na výberových konaniach na miesta pedagógov a úradníkov a na školách žurnalistiky. Bolo by potrebné navzájom prepojiť pedagógov, ktorí by šíрили vedomosti o Európe.

3.4.4 Spoločný vedomostný základ obsahuje hodnoty prijaté Európskou úniou, ktorými sa odlišuje od ostatných častí sveta:

— rešpektovanie ľudskej dôstojnosti, ktoré sa odráža v zrušení trestu smrti a v uplatňovaní rozhodnutí Súdu pre ľudské práva v Štrasburgu, rešpektovanie súkromia a solidarita medzi generáciami,

- rešpektovanie kultúrnej rozmanitosti v zmysle práv jednotlivcov a nie v zmysle rozdelenia komunití, trestné stíhanie prejavov rasizmu, antisemitizmu, homofóbie,
- začlenenie sociálnych práv, sociálneho dialógu a rovnakých príležitostí do charty základných práv,
- „nadnárodný právny systém“ v Európskej únii – právny štát nahradil právo silnejšieho a týka sa nielen národných štátov, ale aj EÚ ako celku. Každý európsky občan môže uplatňovať svoje práva za hranicami svojej krajiny pôvodu, a to v rámci národného práva ako aj práva Spoločenstva,
- priestor solidarity medzi krajinami, regiónmi, generáciami a sociálnymi skupinami, ktorá sa prejavuje prostredníctvom rôznych európskych fondov.

3.5 Sprístupnenie informácií o Európe

3.5.1 Sprostredkovateľské orgány už teraz zohrávajú dôležitú úlohu pri informovaní rôznych zložiek spoločnosti a zvyšovaní povedomia. Mali by sa im poskytnúť potrebné prostriedky na to, aby sa mohli v tejto oblasti angažovať ešte viac.

3.5.2 Tlačové materiály organizácií občianskej spoločnosti – odborových organizácií zamestnancov a zamestnávateľov, vzájomných poisťovní, združení poľnohospodárov, mimovládnych organizácií – predstavujú mimoriadne efektívny mienkotvorný prostriedok. Okrem informácií o európskych projektoch v príslušnej oblasti právomocí by tieto médiá mohli porovnávať dianie v súvislosti s danou problematikou v ostatných európskych krajinách. Z týchto porovnaní by sa mohlo vychádzať pri diskusiách o potrebných reformách v jednotlivých členských štátoch.

3.5.3 EÚ by mohla sprístupniť databázy vo všetkých jazykoch, aby ich mohli využívať tie médiá, ktoré majú veľmi blízko k občanom ale im chýbajú dostatočné prostriedky.

3.6 Podporovanie stretnutí a výmen

3.6.1 Výmenné programy ako Erasmus ukázali, že priame kontakty medzi Európanmi najlepšie umocňujú pocit príslušnosti k Európe. Školské výlety, podnikové výlety, partnerstvá komunití, školských ustanovizní, domovov dôchodcov, sociálnych a humanitárnych združení atď. sú skvelými príležitosťami na podporu vzájomného porozumenia. Dali by sa však podniknúť aj ďalšie kroky. Na vzdelávacie stáže odborov, zamestnávateľských organizácií a združení by sa mohol vždy pozvať jeden občan iného členského štátu. Miestne zastupiteľstvá by tiež mohli aspoň raz do roka pozvať na návštevu miestneho voleného zástupcu z inej európskej krajiny. Európska civilná služba by mohla umožniť mladým dobrovoľníkom nadobudnúť odborné skúsenosti v inej európskej krajine.

3.6.2 Partnerstvá detských miestnych zastupiteľstiev, univerzít tretieho veku, speváckych zborov a športové súťaže predstavujú ďalšie príležitosti na vzájomné stretávanie a spoznávanie sa. Ak by sa odstránila prekážka, ktorú predstavujú cestovné výdavky na takéto podujatia, podobné stretnutia by sa čoskoro začali organizovať celkom prirodzene.

3.6.3 Na to, aby sa mohli organizovať stretnutia medzi občanmi členských štátov zamerané na rôzne témy, je potrebné

získať prostriedky na financovanie cestovných výdavkov osôb pozvaných z iných európskych krajín. Iniciatíva „Golden Star“ generálneho riaditeľstva pre vzdelávanie a kultúru, ktorá podporuje stretnutia medzi výbormi zameranými na partnerstvá a miestne iniciatívy je dobrým príkladom tohto snaženia. Vytvorením jednoduchého decentralizovaného systému (finančné čiastky by boli symbolické) by sa dal dosiahnuť veľmi efektívny výsledok. Peniaze ušetrené znížením počtu vydávaných brožúr by sa mohli vložiť do decentralizovaného fondu na podporu účasti európskych partnerov na aktivitách odborov, komunití obcí a miest, priemyselných zväzov, výborov zameraných na partnerstvá atď. V snahe podporiť angažovanosť na miestnej úrovni by tieto peniaze pokrývali len cestovné výdavky a rozdeľovali by sa jednoduchým a rýchlym spôsobom prostredníctvom miestnych sprostredkovateľov, napríklad prostredníctvom informačných sietí „Europe Direct“ alebo Domov Európy. Spôsob rozdeľovania týchto peňazí by sa konzultoval s miestnymi európskymi aktérmi prostredníctvom zoznamu, v ktorom budú zahrnutí všetci aktéri pôsobiaci priamo na mieste, ktorí majú mandát v koordinačných a rozhodovacích orgánoch v Bruseli alebo inde (európske zamestnanecké rady, univerzitné výmeny atď.).

3.6.4 Mohla by sa podporovať myšlienka, aby každý Európan mal chcieť aspoň raz v živote navštíviť Brusel, Štrasburg a Luxemburg a ich inštitúcie, čo by mu pomohlo lepšie pochopiť ako funguje Európa.

3.6.5 Bolo by vhodné, aby komunikačné projekty spolufinancované inštitúciami obsahovali prvok zameraný na cezhraničné iniciatívy, tak ako je to stanovené v oznámení Komisie o Pláne D „Debate Europe“.

3.7 Lepšie využívanie existujúcich zdrojov

3.7.1 Stanoviská EHSV sú užitočné nielen z hľadiska ich obsahu, ale aj preto, že majú súhrnný charakter, sú dostupné všetkým, zaoberajú sa návrhmi právnych predpisov (žiadosti o konzultáciu) alebo vyjadrujú obavy občanov (stanoviská z vlastnej iniciatívy), sú prekladané do všetkých jazykov EÚ, a preto by mohli slúžiť ako spoločný základ pre diskusie.

3.7.2 Potrebujeme spoločný európsky komunikačný prostriedok, prostredníctvom ktorého by sme boli informovaní o tom, čo sa deje u našich susedov. V rámci rušenia hraníc by sme mali napríklad vedieť aj to, ako sa v Estónsku rieši otázka likvidácie odpadu, aké kúrenie majú obyvatelia Barcelony, akú dlhú materskú dovolenku majú írske matky alebo ako sa určuje výška plátov v Rumunsku. Keď budeme vedieť, že rovnaké problémy ako máme my majú aj stovky kilometrov od nás a keď zistíme, ako ich riešia inde, posilní sa v nás pocit, že patríme do tej istej Európy.

3.7.3 Nadnárodné audiovizuálne médiá, ako napr. Euronews, zohrávajú kľúčovú úlohu pri poskytovaní obrazového spravodajstva a reportáží. Malo by sa navrhnúť, aby spravodajstvo o európskych záležitostiach bolo výslovne zahrnuté medzi povinnosťmi verejných audiovizuálnych služieb na národnej úrovni a aby sa vytvorila európska verejná audiovizuálna služba.

3.7.4 Na propagovanie určitých podujatí a na posilnenie európskeho ducha by sa mohla tiež viac využívať Eurovízia. Každý rok by mohla napríklad odvysielat' novoročný prejav predsedu Komisie vo všetkých jazykoch, ponúkať záznamy z európskych športových podujatí atď.

3.8 Európa nie je zahraničie

3.8.1 V mnohých vládach EÚ spadajú európske záležitosti pod ministerstvo zahraničných vecí. V mnohých médiách sa informuje o Európe pod rubrikou „Zahranie“. V mnohých organizáciách sa riešia európske otázky v rámci medzinárodných oddelení. Európske smernice sú však prerokované na zasadnutiach národných parlamentov a týkajú sa všetkých sfér spoločnosti. Nejde teda o zahraničné veci ale o domáce záležitosti. Európske otázky sú už v súčasnosti prepojené so všetkými vnútroštátnymi politikami členských štátov. Mali by sa vytvoriť ministerstvá európskych vecí, ktoré by mali riadne výkonné právomoci a vlastné úseky pre analýzu, prognózu, komunikáciu a podporu občianskej spoločnosti.

3.8.2 Pri každej prerokovanej otázke by sa mal spomenúť jej európsky rozmer a malo by sa preskúmať, ako sa daná problematika rieši v iných členských štátoch.

3.8.3 Zahranie sa začína za hranicami EÚ a nie za hranicami členských štátov. Prítlačivosť „európskeho modelu“ z pohľadu štátov mimo EÚ nám môže pomôcť uvedomiť si výhody európskeho projektu, či už ide o budovanie rozsiahleho trhu alebo nadnárodného demokratického modelu na riadenie našej rozmanitosti.

3.8.4 V tejto súvislosti by sa mohli napríklad organizovať informačné semináre pre predstaviteľov ostatných kontinentov, na ktorých by sa dozvedeli, ako EÚ vznikla a ako funguje.

V Bruseli 10. júla 2008

Takéto podujatia by pomohli zvýšiť profil Európy doma i v zahraničí a prispeli by k šíreniu európskych hodnôt na celom svete.

3.9 Organizovanie podujatí

3.9.1 Všetci odborníci na komunikáciu vedia, že ak niekto chce, aby sa o ňom hovorilo, musí usporadúvať rôzne podujatia a využiť ich na informovanie o sebe. Nemali by sme napríklad na medzinárodných športových podujatiach pri odovzdávaní medailí vztyčovať popri štátnej vlajke aj európsku zástavu? A čo tak umiestňovať na dresy hráčov nad štátnu vlajku európsku vlajku? Pri hodnotení výsledkov olympijských hier by sme tiež mohli vypracúvať bilanciu európskych medailí získaných na tomto podujatí.

3.9.2 Nemalo by sa zabúdať ani na udalosti ako sú európske voľby a výročie pádu berlínskeho múru. Deň Európy, ktorý oslavujeme 9. mája, by sa mal vyhlásiť za štátny sviatok, prípadne aj namiesto iného štátneho sviatku. Európske podujatia by sa nemali konať len v Bruseli. Európsky rozmer by mali mať aj rôzne oslavy v jednotlivých členských štátoch.

4. Zhrnutie predchádzajúcich odporúčaní výboru

4.1 Výbor pripomína svoje predchádzajúce odporúčania v oblasti komunikácie, ktoré adresoval Komisii, hlavne odporúčania uvedené v prílohe k stanovisku z októbra 2005 na tému „Obdobie reflexie: štruktúra, témy a rámec hodnotenia diskusie o Európskej únii“ (CESE 1249/2005⁽⁴⁾), v stanovisku z decembra 2005 na tému „Príspevok Komisie k obdobiu hodnotenia a po ňom: Plán D pre demokraciu, dialóg a diskusiu“ (CESE 1499/2005⁽⁵⁾), v stanovisku z júla 2006 na tému „Biela kniha o európskej komunikačnej politike“ (CESE 972/2006⁽⁶⁾) a v stanovisku prijatom v apríli 2008 na tému „Komunikovanie o Európe v partnerstve“ (CESE 774/2008).

predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 28, 3.2.2006, s. 42 – 46.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 65, 17.3.2006, s. 92 – 93.

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ C 309, 16.12.2006, s. 115 – 119.